

Sygn. akt I ACa 936/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Małgorzata Dzięciołowska</i>
Sędziowie:	<i>SSA Hanna Rojewska (spr.)</i> <i>SSO del. Ewa Kulesza</i>
Protokolant:	stażysta Joanna Płoszaj

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2012 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. P. (1)**

przeciwko **J. B. (1) i G. B.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 24 maja 2012 r. sygn. akt X GC 34/12

1. oddala apelację;

2. zasądza na rzecz M. P. (1) od J. B. (1) i G. B. kwoty po 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 936/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 maja 2012 roku, wydanym w sprawie z powództwa M. P. (1) przeciwko J. B. (1) i G. B. o zapłatę, Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od pozwanego J. B. (1) na rzecz powódki M. P. (1) kwotę 236.809,56 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia

25 października 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.773,60 zł tytułem kosztów

zastępstwa procesowego, zaś od pozwanej G. B. na rzecz powódki M. P. (1) kwotę 59.202,39 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 25 października 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.443,40 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego oraz orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych.

Sąd ustalił, że w dniu 22 grudnia 2001 roku M. P. (1) zawarła z J. B. (1) umowę spółki jawnej, która w obrocie miała funkcjonować jako (...)M. P. (1), (...) spółka jawna. Umowa ta została zmieniona aneksem z dnia 10 marca 2006 roku, mocą którego M. P. (1), J. B. (1), A. K., G. B. zawiązali spółkę jawną, która miała działać pod firmą (...) M. P. (1), J. B. (1) i wspólnicy spółka jawna. Określone zostało uczestnictwo wspólników spółki w zyskach i stratach spółki w następujący sposób: M. P. (1) - 40 %; J. B. (1) - 40 %; A. K. - 10 %; G. B. -10 %.

Nakazem zapłaty, wydanym w dniu 31 marca 2010 roku, Sąd Okręgowy w Ł., I Wydział Cywilny, w sprawie sygn. akt I Nc 42/10 zasądził solidarnie od „Apteka pod Wagą” M. P. , J. (...) spółki jawnej w S., M. P. (1), J. B. (2) i G. B. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. kwotę 484.860,27 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 marca 2010 roku do dnia zapłaty i kwotę 13.278 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Nakazem zapłaty, wydanym w dniu 22 października 2010 roku, Sąd Okręgowy w P., I Wydział Cywilny zasądził od(...) M. P., J. (...) spółki jawnej w S. na rzecz S. K. kwotę 114.164 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 sierpnia 2010 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 1.445 zł tytułem kosztów postępowania.

W dniu 29 kwietnia 2011 roku powódka sprzedała nieruchomości położoną w S. przy ul. (...), której była właścicielem, za kwotę 600.000 zł.

Z powyższej kwoty 470.023,92 zł przekazała (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w Ł. tytułem spłaty zadłużenia spółki jawnej wynikającego z nakazu zapłaty z dnia 31 marca 2010 roku oraz kwotę 122.000 zł S. K., tytułem spłaty zadłużenia **spółki jawnej stwierdzonego nakazem zapłaty z dnia 22 października 2010 roku. Powódka spłaciła zadłużenie wobec wierzycieli spółki jawnej: (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. oraz na rzecz S. K. w łącznej kwocie 592.024 zł.**

Postanowieniem z dnia 10 maja 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w S. umorzył prowadzone postępowanie egzekucyjne z wniosku (...) Spółka Akcyjna w Ł. przeciwko powódce i pozwanym na podstawie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 31 marca 2010 roku.

Z odpisu z KRS z dnia 28 lipca 2011 roku, dotyczącego (...) M. P. (1), J. B. (1) i wspólnicy spółki jawnej (nr KRS (...)) wynika, że wspólnikami tej spółki są M. P. (1), J. B. (1), A. K., G. B..

Pismem z dnia 26 lipca 2011 roku powódka wezwała J. B. (1) do zapłaty kwoty 296.012 zł i G. B. do zapłaty kwoty 296.012 zł tytułem spłaty zadłużenia spółki jawnej (...) w terminie pięciu dni od otrzymania wezwania. Oświadczyła, że w przypadku braku wpłaty w powyższym terminie zmuszona będzie wystąpić na drogę sądową.

Sąd oddalił wniosek pozwanych o dopuszczenie dowodu z dokumentów dołączonych do pisma procesowego, złożonego na rozprawie w dniu 12 marca 2012 roku, jak i wnioski dowodowe zgłoszone przez pozwanych w piśmie procesowym z dnia 15 marca 2012 roku na okoliczność, że pozwani spłacili zobowiązania spółki jawnej w wysokości 299.525,20 zł, jako sprekludowane, podnosząc, że daty wystawienia tych dokumentów były wcześniejsze niż data złożenia sprzeciwu od nakazu zapłaty.

Następnie uznał powództwo za zasadne. Odwołując się do dyspozycji art. 22 § 2 k.s.h. i art. 31 k.s.h. stwierdził, że w przedmiotowej sprawie niekwestionowanym jest, że powódka spłaciła wierzytelności przysługujące (...) Spółce Akcyjnej w Ł. w wysokości 470.023,92 zł i S. K. w wysokości 122.000 zł od spółki jawnej, wynikające z tytułów wykonawczych wydanych przeciwko tej spółce, w przypadku

spółki (...) także przeciwko pozwanym wspólnikom. Łączna wartość spłaconych zobowiązań wynosiła 592.023,92 zł. Powódka, jak i pozwani, będący wspólnikami (...) M. P. (1), (...) spółki jawnej ponoszą zatem solidarną odpowiedzialność za zobowiązania tej spółki, w tym za spłacone przez powódkę zobowiązania wobec (...) Spółki Akcyjnej i S. K..

Zgodnie z art. 376 § 1 k.c. jeżeli jeden z dłużników solidarnych spełnił świadczenie, treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach może on żądać zwrotu od współdłużników. Jeżeli z treści tego stosunku nie wynika nic innego, dłużnik który świadczenie spełnił, może żądać zwrotu w częściach równych.

P. dka jako dłużnik solidarny spełniła zobowiązanie spółki. Przysługuje jej więc roszczenie regresowe w stosunku do pozostałych wspólników. O tym, w jakich częściach powódka może żądać zwrotu spełnionego świadczenia od współdłużników, rozstrzyga treść łączącej strony umowy spółki jawnej. W § 4 tej umowy określono, że wspólnicy uczestniczą w zyskach i stratach spółki w następujący sposób: M. P. (1) 40 %, J. B. (1) 40 %, A. K. 10 %, G. B. 10 %. W takich częściach powódka może domagać się zwrotu spełnionego świadczenia w stosunku do poszczególnych wspólników. Z tego względu powódce należy się zwrot spełnionego świadczenia: od J. B. (1) w wysokości 236.809,56 zł (592.023,92 zł x 40 %), od G. B. w wysokości 59.202,39 zł (592.023,92 zł x 10 %), które to kwoty Sąd zasądził na rzecz powódki na podstawie art. 378 k.c.

Następnie Sąd stwierdził, że choć pozwani przedstawili do potrącenia kwotę w wysokości 149.762,60 zł, którą jak twierdzą uiszcili z prywatnych środków, płacąc za zobowiązania spółki, to jednak nie udowodnili wiarygodności przedstawionej do potrącenia, zarówno co do jej istnienia, jak i wysokości. W złożonym sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwani nawet nie wskazali jakie zobowiązania, z jakiego tytułu, od kiedy wymagalne, w jakiej wysokości i w stosunku do kogo uiszcili. Z tego względu przedstawiony przez nich zarzut potrącenia nie mógł być uwzględniony.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c, od daty późniejszej niż termin spełnienia świadczenia, wzięwszy pod uwagę wezwanie pozwanych do zapłaty, tj. od daty wytoczenia powództwa, zgodnie z żądaniem pozwu, a o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 105 § 1 zd. 2 k.p.c, jak również na podstawie art. 113 ust. 1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli pozwani, zaskarżając go w części, tj. zasądzającej na rzecz powódki od pozwanych solidarnie kwotę 149.762,60zł, będącą udziałem powódki w stratach, które w kwocie 299.525,20zł pozwani uiszcili z majątku osobistego **zobowiązań spółki jawnej Apteka (...), oraz orzekającej o kosztach procesu, zarzucając:**

1) **naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie, tj.:**

- **art. 102 poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy pozwani są w trudnej sytuacji materialnej, gdyż cały swój majątek przeznaczają na spłatę zobowiązań spółki jawnej Apteka (...), toczące się postępowania egzekucyjne oraz zaciągnięte na tą okoliczność kredyty i nie są w stanie bez uszczerbku dla utrzymania siebie i rodziny ich ponieść;**

- **art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. poprzez uznanie, że wszystkie wnioski dowodowe zgłoszone przez pozwanych, w szczególności na okoliczność, że pozwani również uiszczali zobowiązania spółki jawnej Apteka (...) z własnego majątku osobistego, oraz że łączna wysokość tych zobowiązań wynosi 299.525,20 zł - objęte są prekluzją dowodową mimo, że pozwani informowali w sprzeciwie o niemożliwości zgromadzenia potrzebnych dowodów w 2 tygodniowym okresie niezbędnym do jego złożenia oraz mimo, że potrzeba powołania tych dowodów powstała na skutek zakwestionowania przez powódkę na rozprawie w dniu 12 marca 2012 r. faktu, że pieniądze uiszczane przez stronę pozwaną**

pochodziły nie ze środków osobistych pozwanych a ze środków spółki i w konsekwencji oddalenie wniosków dowodowych na okoliczność istotną dla rozstrzygnięcia sporu;

- art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych pozwanych, tj: kopii dowodów wpłat uiszczonych przez pozwanych w imieniu spółki jawnej Apteka (...), zestawienia operacji za okres od 2007-07-01 do 2011-05-20 z walutowego konta G. B., szczegółowego subrejestr Funduszu Arka (...), zbiorczych zestawień dokonanych transakcji na koncie funduszu Pionier Obligacji (...) oraz pokwitowania wypłat wystawionego przez (...)A., świadectwa pracy J. B. (1), zmierzających do wykazania, że pozwani również uiszczali zobowiązania spółki jawnej Apteka (...) z własnego majątku osobistego, oraz że łączna wysokość tych zobowiązań wynosi 299.525,20 zł, które to okoliczności miały istotne znaczenie dla sprawy;

- art. 232 k.p.c. w związku z art. 498 k.c. poprzez przyjęcie, że pozwani nie udowodnili zarzutu potrącenia, w sytuacji, gdy przedstawione dokumenty jednoznacznie świadczą że słacali z własnego majątku osobistego zobowiązania spółki jawnej Apteka (...);

2) naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 498 k.c. poprzez uznanie, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do potrącenia należności wynikających z roszczenia powódki z należnościami uiszczonymi przez pozwanych z własnego majątku osobistego na zobowiązania spółki jawnej Apteka (...).

Wskazując na powyższe, skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części objętej apelacją i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanych na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanych nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy zaznaczyć, że zarzuty w niej zgłoszone odnoszą się wyłącznie do zagadnienia związanego ze złożonym przez pozwanych zarzutem potrącenia. Skarżący nie kwestionują natomiast ani ustaleń faktycznych ani oceny prawnej Sądu I instancji w zakresie roszczenia powódki, które i tak Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu uchybienia przepisom prawa procesowego, tj. art. 479¹⁴§2 k.p.c. nie można podzielić zapatrywania skarżących, jakoby Sąd I instancji dopuścił się jego naruszenia.

Na wstępie należy podkreślić, że o ile przepis ów został uchylony przez art. 1 pkt.46 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011r, Nr 233, poz.1381) z dniem 3 maja 2012 roku, o tyle w myśl art. 9 ust.1 w/w ustawy jej przepisy stosuje się do postępowań wszczętych po dniu jej wejścia w życie, z zastrzeżeniem ust. 2-7. A zatem wspomniany przepis art. 479¹⁴§2 k.p.c. ma zastosowanie w przedmiotowej sprawie. Zgodnie z jego treścią w odpowiedzi na pozew pozwany jest obowiązany podać wszystkie twierdzenia, zarzuty oraz dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaże, że ich powołanie w odpowiedzi na pozew nie było możliwe albo że potrzeba powołania wynika później. W tym przypadku dalsze twierdzenia i dowody na ich poparcie powinny być powołane w terminie dwutygodniowym od dnia, w którym powołanie ich stało się możliwe lub powstała potrzeba ich powołania. Przepis art. 479¹² § 4 k.p.c. stosuje się odpowiednio.

Z uwagi na wydanie w przedmiotowej sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym i złożenie przez pozwanych sprzeciwu, w myśl art. 479^{14a} k.p.c., - który również, mimo jego uchylenia wspomnianą powyżej ustawą, ma zastosowanie w rozpoznawanej sprawie - do sprzeciwu od nakazu zapłaty przepis art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. stosuje się odpowiednio. Jak zasadnie wskazuje Sąd Okręgowy dodatkowo należy odwołać się i do dyspozycji art. 503 § 1 k.p.c., w myśl którego pismo zawierające sprzeciw wnosi się do sądu, który wydał nakaz zapłaty, a w przypadku nakazu wydanego przez referendarza sądowego - do sądu, przed którym wytoczono powództwo. W piśmie pozwany powinien wskazać, czy zaskarża nakaz w całości czy w części, przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór, a także pozostałe zarzuty przeciwko żądaniu pozwu oraz wszystkie okoliczności faktyczne i dowody na ich potwierdzenie.

Przywołane powyżej przepisy dotyczą systemu prekluzji, który polega na nałożeniu na strony ciężaru przedstawienia sądowi wszystkich znanych im faktów, dowodów i zarzutów w określonym terminie, pod rygorem utraty możliwości późniejszego ich przytaczania lub powoływania. Do rygorów systemu prekluzyjnego należy również wymaganie, aby strony podały - także w wyznaczonym terminie - wszystkie znane im fakty, dowody i zarzuty, choćby nawet w formie ewentualnej, tylko na wypadek, gdyby twierdzenia zaprezentowane w pierwszej kolejności okazały się nieskuteczne lub nie zostały uwzględnione przez sąd.

W postępowaniu w sprawach gospodarczych, a z taką sprawą mamy do czynienia, pozwany traci prawo powoływania twierdzeń, zarzutów oraz dowodów na ich poparcie, niepowołanych w odpowiedzi na pozew, bez względu na ich znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że wykaże, iż ich powołanie w odpowiedzi na pozew nie było możliwe, albo że potrzeba powołania wynikła później. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CZP 115/03 (Biuletyn SN 2004, nr 2, s. 5).

Choć zasada prekluzji dowodowej w postępowaniu między podmiotami gospodarczymi ma istotne znaczenie, jednak do oceny sądu należy uznanie, czy wszystkie istotne okoliczności zostały wyjaśnione i w zakresie dyskrecjonalnej władzy sędziego pozostaje uznanie, czy przeprowadzenie nawet spóźnionych dowodów jest konieczne dla należytego wyjaśnienia sprawy (zob. wyrok SA w Poznaniu z dnia 12 grudnia 2006 r., I ACa 598/06, LEX nr 331031).

Istnienie "potrzeby" powoływania przez powoda środków dowodowych i twierdzeń w późniejszym terminie podlega ocenie sądu meriti in concreto. Przepisy o prekluzji dowodowej, przewidzianej w art. 479¹² § 1 k.p.c., nie mogą być interpretowane i stosowane w sposób formalistyczny kosztem możliwości merytorycznego rozpoznania sprawy. (zob. wyrok SN z dnia 12 lutego 2009 r, sygn. III CSK 292/08, LEX nr 518122)

Przenosząc te ogólne rozważania na grunt omawianej sprawy, Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje stanowisko Sądu Okręgowego, że wszystkie wnioski dowodowe pozwanych uległy sprekludowaniu, a pozwani nie wykazali, że ich powołanie w sprzeciwie od nakazu zapłaty nie było możliwe albo że potrzeba powołania wynikła później.

Czyniąc w tym zakresie rozważania, przede wszystkim podkreślić należy, że wszystkie wnioski dowodowe pozwanych zmierzały do wykazania zasadności podniesionego przez nich w sprzeciwie od nakazu zapłaty zarzutu potrącenia. Godzi się bowiem zauważyć, że w sprzeciwie tym pozwani nie podważyli zasadności powództwa M. P. (1), przyznając, że powódka spłaciła wskazane przez nią w pozwie zadłużenie spółki, a jedynie wniesli o uwzględnienie obowiązku potrącenia z zasądzonej od nich na rzecz powódki sumy należności – kwoty 150.000zł z tytułu pokrytego z ich majątku osobistego zadłużenia spółki Apteka (...) w S.. W uzasadnieniu sprzeciwu podali, że wielokrotnie zmuszani byli do regulowania różnego rodzaju należności obciążających w/w spółkę z własnych prywatnych i pożyczonych od rodziny pieniędzy. Dodali nadto, że z uwagi na specyficzny termin doręczenia nakazu zapłaty i związane z tym trudności z przygotowaniem stosownego materiału dowodowego mogą jedynie wskazać należność zgłoszoną do potrącenia w sposób szacunkowy i wynosi ona kwotę około 150.000zł.

Niewątpliwie należy odróżnić czynność prawną potrącenia od podniesionego w toku postępowania sądowego zarzutu potrącenia. Czynność prawna potrącenia jest zdarzeniem prawnym, którego skutkiem, niezależnym od woli uprawnionego do wierzytelności objętej potrąceniem, jest umorzenie się obydwu wierzytelności do wysokości

wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.), ze skutkiem czasowym określonym w art. 499 zdanie drugie k.c., tj. od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe. Zgodnie z regulującymi potrącenie przepisami kodeksu cywilnego oświadczenie o potrąceniu może być złożone - w okresie trwania fazy kompensacyjnej - w każdym czasie, zarówno przed, jak i po wszczęciu postępowania sądowego (w toku postępowania sądowego, także poza tym postępowaniem). Natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową. Jego podniesienie w postępowaniu sądowym oznacza powołanie się na fakt dokonania potrącenia i wynikające stąd skutki. Tak rozumiany zarzut potrącenia podlega rygorom wskazanym w przepisach kodeksu postępowania cywilnego.

W rozpoznawanej sprawie złożone przez pozwanych oświadczenie ma podwójny charakter, stanowi bowiem zarówno czynność materialnoprawną, jak i procesową. Pozwani w sprzeciwie od nakazu zapłaty zgłosili bowiem do potrącenia własną wierzytelność, a nie powołali się na okoliczność wygaśnięcia wierzytelności powódki wobec dokonanego już wcześniej przez pozwanych potrącenia własnej wierzytelności w wysokości 150.000 zł i umorzenia się obydwu wierzytelności do tej kwoty. Na rozprawie w dniu 12 marca 2012 roku pełnomocnik pozwanych podtrzymał zarzut potrącenia do kwoty 149.762,60zł i do takiej też kwoty zaskarża wyrok apelacją.

Nie ulega jednak wątpliwości, że w sprawie gospodarczej, po wydaniu nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, do potrącenia mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2009 r., sygn. akt IV CSK 6/09, LEX nr 607277).

Zakaz ustanowiony w przepisie art. 479¹⁴ § 4 k.p.c. dotyczy wyłącznie wierzytelności przedstawianych do potrącenia, tj. istniejących w momencie ich zgłoszenia, a nie dotyczy wierzytelności umorzonych w wyniku uprzedniego potrącenia.

Powyższe oznacza, że pozwani, przedstawiając do potrącenia wierzytelność w wysokości najpierw 150.000zł, a później ograniczając ją do kwoty 149.762,60zł, obowiązani byli – zgodnie z zasadami rozkładu ciężaru dowodu wynikającymi z art. 6 k.c. - udowodnić zarówno jej istnienie, wysokość oraz wymagalność swojego roszczenia stosownymi dokumentami, takim jak np. rachunek, faktura, pisemne oświadczenie powoda o uznaniu długu, zaakceptowane przez powoda żądanie zapłaty. Z pewnością podstawy do uwzględnienia zarzutu potrącenia nie mogą stanowić same twierdzenia pozwanego. (zob., wyrok SN z dnia 29.06.2011r, sygn. IV CSK 518/10, LEX nr 1129151)

Tymczasem – jak słusznie zauważył Sąd I instancji- w sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwani ograniczyli się jedynie do ogólnikowych twierdzeń, operując nieprecyzyjnymi pojęciami typu „różnego rodzaju należności obciążające spółkę...” bądź „regulacji należności skarbowych i innych.” Nie wskazali, o jakie konkretne zobowiązania spółki chodzi, wobec jakich podmiotów, w jakich wysokościach i z jakiego tytułu.

Wprawdzie podkreślili, że należność zgłoszona przez nich do potrącenia ma charakter szacunkowy i nie mieli czasu na przygotowanie stosownego materiału dowodowego na jej wykazanie, to trafnie przyjmuje sąd meriti, że po pierwsze otrzymanie przez nich odpisu nakazu zapłaty w okresie świątecznym nie może być uznane za okoliczność usprawiedliwiającą niedochowanie ustawowych terminów procesowych do zgłaszania dowodów. Po drugie pozwani nie zgłosili żadnych dowodów po okresie świątecznym.

Trudno nie dostrzec, że mieli świadomość uchybienia powyższemu obowiązkowi skoro w uzasadnieniu sprzeciwu podali, że w przypadku niedopuszczenia ich dowodów na rozprawie, zmuszeni będą do skierowania przeciwko powódce odrębnego pozwu. Z góry więc zakładali, że złożą stosowne dowody dopiero na rozprawie. Tak też zresztą uczynili. Dopiero na rozprawie w dniu 12 marca 2012 roku pozwani, będąc już reprezentowani przez fachowego pełnomocnika, złożyli pismo procesowe wraz z załączonymi do niego kopiami dowodów wpłat uiszczonych przez nich w imieniu spółki jawnej Apteka (...) na rzecz Urzędu Skarbowego w wysokości 186.725,20zł, na rzecz Komornika Sądowego w wysokości 70.000 zł i na rzecz S. D. w wysokości 42.800zł, a zatem na łączną kwotę 299.525,20 zł. Nie wyjaśnili jednak, dlaczego zgłoszenie tych dowodów nie było możliwe wcześniej. Od otrzymania odpisu nakazu zapłaty w dniu 22 grudnia 2011 roku do złożenia w/w dowodów w dniu 12 marca 2012 roku upłynęło 2,5 miesiąca. Także w apelacji nie podają przyczyn tak znacznego opóźnienia. Usprawiedliwieniem nie może być argument, że zbierali w tym czasie dokumenty, co łączyło się z potrzebą wystąpienia do banków i innych instytucji. Są to bowiem dowody zapłaty

dokonane na rzecz trzech podmiotów przez spółkę jawną Apteka (...) w S., które, będąc dokumentami finansowymi, winny być w posiadaniu tegoż podmiotu.

Po drugie pozwani wiedzieli, że powódka kategorycznie zaprzeczyła temu, by spłacili zadłużenia wynikające z działalności spółki jawnej Apteka (...) w S. z własnego majątku wspólnego lub osobistego, jak i podniosła nieudowodnienie zarzutu potrącenia. Otrzymali bowiem odpis jej pisma z dnia 10 lutego 2012 roku, a pomimo tego wnioski dowodowe zgłosili dopiero w połowie marca 2012 roku. Co więcej złożone przez nich dowody dotyczą wpłat uiszczonych przez spółkę jawną Apteka (...) w S., której współnikiem była również powódka.

Nie mają racji skarżący podnosząc, że potrzeba powołania kolejnych dowodów pismem procesowym z dnia 15 marca 2012 roku powstała później w związku z zarzutem powódki, że pozwani spłacali zadłużenie Apteki (...) w S. z majątku spółki jawnej, nie zaś ze swojego majątku prywatnego. Od samego początku, a później również znając stanowisko procesowe powódki co do zarzutu potrącenia, winni byli przedłożyć dowody potwierdzające spłatę zadłużenia spółki z ich majątku osobistego. Była to bowiem oś sporu między stronami. Na te argumenty słusznie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy.

Mając na uwadze powyższe, za chybiony należy uznać zarzut naruszenia art. 479¹⁴§2 k.p.c., jak i art. 479¹⁴§2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. Wobec sprekludowania dowodów, Sąd Okręgowy miał podstawy do oddalenia zgłoszonych przez pozwanych wniosków dowodowych. Z tych też względów za bezzasadny należało uznać wniosek skarżących o przeprowadzenie tych dowodów w postępowaniu apelacyjnym.

W konsekwencji nie sposób podważyć konkluzji Sądu, że pozwani nie udowodnili zarówno istnienia, jak i wysokości wierzytelności zgłoszonej do potrącenia, co uczyniło ich zarzut potrącenia bezzasadnym. Nie może być zatem mowy o naruszeniu art. 232 k.p.c. w zw. z art. 498 k.c., jak i o naruszeniu prawa materialnego, tj. art. 498 k.c.

Jedynie na marginesie wypada podnieść, że nawet gdyby hipotetycznie przyjąć, że pozwani nie mogli zgłosić wniosków dowodowych w postaci dokumentów na etapie wnoszenia sprzeciwu od nakazu zapłaty, bądź potrzeba ich zgłoszenia powstała później, w toku procesu, ewentualne ich przeprowadzenie nie mogłoby prowadzić do uwzględnienia zarzutu potrącenia.

O czym wspomniano już powyżej, pozwani winni byli wykazać, że z własnych środków prywatnych zaspokoiли zobowiązania spółki jawnej Apteka (...) w S.. Tymczasem dowody przez nich zgłoszone nie dają podstaw do czynienia takich wniosków. Z kopii dowodów wpłat załączonych do pisma procesowego z dnia 12 marca 2012 roku wynika, że w przedziale czasowym 2008-2010 roku Apteka (...) „ M. P., J. (...) spółka jawna w S. dokonywała zapłaty różnych kwot na rzecz S. K. z tytułu zaległych należności, wpłat do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. na rzecz Banku (...) SA i dla spółki (...) w (...), wpłat do Urzędu Skarbowego w S. różnych kwot z tytułu ubezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego, kosztów egzekucyjnych, podatku VAT. Z powyższych dowodów wpłat nie wynika natomiast, by pozwani spłacali zobowiązania spółki jawnej z własnych, prywatnych środków pieniężnych. Okoliczności tej, wbrew twierdzeniom skarżących, nie potwierdzają również dowody z kolejnych dokumentów, załączonych do pisma procesowego z dnia 15 marca 2012 roku. Fakt, że pozwana w dniu 16 maja 2008 roku oraz 9 grudnia 2008 roku otrzymała na swój rachunek oszczędnościowy środki w łącznej kwocie 15.000 Euro, że Fundusz Arka (...) pozwanego był sukcesywnie likwidowany i wypłacano z niego stosowne środki, nie oznacza automatycznie, że pozwani środki te pozaczyli na spłatę zobowiązań spółki jawnej, wskazanych we wcześniej złożonych dowodach wpłat. Dowody z dokumentów z obu pism procesowych w żadnej mierze nie są ze sobą kompatybilne. Natomiast w treści załączonego świadectwa pracy pozwanego (k.142) na próżno poszukiwać danych mających potwierdzać tezę, na jaką dowód ów został zgłoszony.

Natomiast z pewnością skarżący nie wykazali, dlaczego nie było możliwe zgłoszenie już na etapie sprzeciwu od nakazu zapłaty dowodu z ich przesłuchania na okoliczności pokrycia zobowiązań spółki jawnej w wysokości 299.525,20zł z ich osobistych środków. W tym miejscu wypada zresztą przypomnieć, że w sprawie gospodarczej, po wydaniu nakazu

zapłaty w postępowaniu upominawczym, do potrącenia mogą być przedstawione tylko wierzytelności udowodnione dokumentami. Oznacza to zakaz dowodzenia istnienia wierzytelności zgłoszonej do potrącenia dowodami osobowymi.

Na koniec za niezasadny również uznał Sąd Apelacyjny zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. (w apelacji wskazano tylko art. 100) Przepis ten wprowadza wyjątek od ogólnej zasady rządzącej zwrotem kosztów procesu, tj. odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 k.p.c.), przyznając sądowi pewną swobodę w zasądzaniu zwrotu kosztów procesu, gdy stosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sporu sprzeciwiają się względy słuszności. Jego zastosowanie pozostawione jest zatem swobodnej ocenie Sądu rozpoznającego sprawę, który w całokształcie okoliczności sprawy podejmuje decyzję o zasądzeniu od strony przegrywającej tylko części kosztów bądź o nie obciążaniu jej w ogóle tymi kosztami.

Odstąpienie od obciążania strony przegrywającej sprawę kosztami procesu poniesionymi przez jej przeciwnika procesowego jest możliwe jedynie w wypadkach szczególnie uzasadnionych, tj. wówczas, gdy z uwagi na okoliczności faktyczne konkretnej sprawy zastosowanie ogólnych zasad odpowiedzialności za wynik procesu byłoby sprzeczne z zasadą słuszności (art. 102 k.p.c.). Podstawą do takiej oceny może być zachowanie się strony w procesie, jak i jej sytuacja pozaprocesowa (stan majątkowy, szczególna sytuacja zdrowotna i życiowa). Sam stan majątkowy strony nie stanowi okoliczności wyłączającej o zastosowaniu normy art. 102 k.p.c. O ile bowiem stan majątkowy może uzasadniać zwolnienie strony od kosztów sądowych w całości lub w części, co wiąże się z zagwarantowaniem jej prawa do sądu, to strona prowadząc proces powinna liczyć się z ewentualnym obowiązkiem pokrycia kosztów obrony strony przeciwnej. (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 lutego 2012 r. sygn. I ACz 276/12, LEX nr 1115417 oraz postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 29 czerwca 2012 r., sygn. I ACz 961/12, LEX nr 1171339)

Pozwani w swej apelacji odwołują się wyłącznie do swej trudnej sytuacji materialnej, uzasadniającej – ich zdaniem – zastosowanie art. 102 k.p.c. Sąd Apelacyjny podziela jednak pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w postanowieniu z dnia 5 października 2011 r., sygn. IV CZ 58/11, LEX nr 1147788, że trudna sytuacja majątkowo-życiowa strony przegrywającej sprawę może być oceniona jako szczególnie uzasadniony wypadek, przewidziany w art. 102 k.p.c., jeśli związana jest z mającym usprawiedliwienie w okolicznościach sprawy dochodzeniem roszczenia. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie o charakterze gospodarczym nie występują takie okoliczności, które czyniłyby zasadnym odstąpienie od zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c.

Z tych samych względów, oddalając apelację pozwanych na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd II instancji nie znalazł podstaw do nieobciążania ich kosztami zastępstwa procesowego powódki w postępowaniu apelacyjnym, orzekając w tym zakresie na mocy art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108§1 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. oraz na podstawie §13 ust.1 pkt.2) w zw. z § 6 pkt.6) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.Nr 163, poz. 1348 ze zm.)